

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**ЗБІРКА НАУКОВИХ ПРАЦЬ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
СТУДЕНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**"ЗЕМЛЕУСТРІЙ І ТОПОГРАФІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ
В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО
ВІДНОВЛЕННЯ"**

8-10 березня 2023 р.

м. Київ, Україна

УДК 332.3:528.93:355.01

ББК 65.32-5

Друкується за рішенням Вченої ради факультету землепорядкування Національного університету біоресурсів і природокористування України, протокол № 8 від 16 березня 2023 року

Рецензенти:

Дорош О.С. - доктор економічних наук, професор;

Кошель А.О. - доктор економічних наук, доцент;

Новаковська І.О. - доктор економічних наук, доцент.

Землеустрій і топографічна діяльність в умовах війни та післявоєнного відновлення. Збірка наукових праць Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції (м. Київ., 8-10 березня 2023 р.) / За загальною науковою редакцією проф. Ковальчука І.П. К.: Вид. центр НУБІП, 2023. 134 с.

У збірці наукових праць висвітлені результати досліджень, присвячених питанням ролі землепорядкування і топографо-геодезичних вишукувань у вирішенні завдань відбудови уражених і зруйнованих російськими агресорами в період неоголошеної України війни поселень, об'єктів інфраструктури, сільськогосподарських і лісогосподарських угідь, гідротехнічних і промислових споруд, природозаповідних та інших об'єктів.

Для фахівців у сфері геодезії та землеустрою, екологів, географів, працівників аграрного сектору, природоохоронних установ, органів місцевого самоврядування.

За зміст публікацій, достовірність викладених наукових фактів відповідальність несуть автори.

ISBN 978-617-8351-07-6

Відповідальний за макетування і друк: **доц. Бутенко Є.В.**

©Колектив авторів

© Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2023

ОСОБЛИВОСТІ ЗЕМЛЕУСТРОЮ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Душинська О.В., студентка, 1 курсу бакалаврату, спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій», Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Науковий керівник - Одарюк Т.С., старший викладач

В Україні введено воєнний стан [1] у зв'язку з повномасштабною війною. Чиняться злочини проти мирного населення України, знищується стале землекористування, цивільна інфраструктура, земельні та інші природні ресурси. У післявоєнний період необхідно здійснювати відновлювальні соціально-економічні, екологічні, сільськогосподарські та інші заходи у сфері землеустрою.

Спершу у післявоєнні дні потрібно врегулювати поняття відновлювальних землевпорядних робіт, строки та зміст заходів, які необхідно буде виконати. Знищеним (зруйнованим) землекористуванням вважається земельна ділянка, в межах якої зруйновано продуктивний потенціал земельних (грунтових) та інших природних ресурсів бойовими діями. Відновлювати такі землі необхідно шляхом рекультивації чи проведення інших земельних поліпшень. Для прискорення відновлюваних робіт з ліквідації наслідків бойових дій у мирний відбудований період, необхідно максимально спростити землевпорядну процедуру [2].

На супутникових знімках Ізюмського району Харківської області на ділянці 1 км² знайшли 480 вирв від снарядів калібру 82 мм, 547 вирв від снарядів 120 мм, що спричинило потрапляння в ґрунт 50 тон заліза, біля 1 тони сполук сірки та 2,35 тон міді, а також інших важких металів та сполук, кількість яких менша. Крім того, вибухами вивернуто щонайменше 9000 тон ґрунту [3]. Шкода полям = шкода природі. Ґрунти серед компонентів екосистем зазнають найбільшого негативного впливу від воєнних дій. Велика кількість дрібних організмів, що створюють і підтримують ґрунт, а також його біологічний покрив – трави, мохи, лишайники й гриби – є найбільш вразливими, адже не здатні покинути ділянку, на якій відбувається вибух або захистити себе від негативних впливів. Такими впливами передусім є короткострокова руйнівна дія вибухової хвилі та довготривала дія хімічного забруднення. В результаті розриву боєприпасів будь-якого калібру відбувається хімічна реакція, що призводить до забруднення ґрунтів та атмосфери.

Екологи запропонували створити “червоні зони” на територіях, які зазнали значного пошкодження структури ґрунтів та забруднення від вибухів боєприпасів. Це дозволить виконати вимоги законодавства України щодо

консервації земель та запобігання опустелюванню, а також Європейської стратегії захисту біорізноманіття до 2030 року (виведення з обробітку 30 % всіх сільськогосподарських земель). Від 3% до 30% випадках снаряди не детонують, що унеможливорює оцінити їх шкоду за допомогою супутникових знімків.

Руйнування значного масштабу спричиняє вибухова хвиля. Так, 250-кілограмова бомба, детонуючи, може залишити по собі лійку діаметром до 8 метрів і глибиною до 4 метрів та вивертає близько 375 кубометрів ґрунту. Оголений ґрунт в утвореній лійці ущільниться по стінках, адже основна дія ударної хвилі припадає саме туди. Такий ґрунт стає деградованим.

З урахуванням розміру механічних та біологічних пошкоджень структури ґрунту при землеустрої необхідно виконувати такі види робіт:

- проведення обстеження земельних ділянок, які зазнали різного виду порушень в результаті авіаційних та артилерійських обстрілів;
- відтворення фактичної топографії, зокрема з використанням безпілотних літальних апаратів;
- фіксування стану поверхні ґрунту на полях та у місцях пошкодження земельних ділянок;
- відбір проб ґрунту та визначити його хімічний склад, за результатами аналізу виявити суттєві зміни вмісту макроелементів (азоту, фосфору та калію);
- вирви глибиною понад 1,5–2,0 м треба засипати материнською породою та ґрунтовою масою, що залишились на місці вибуху, в порядку, який забезпечить найбільшу продуктивність рекультивованих земель;
- запроєктувати заходи по вирівнюванню поверхні ґрунту в місцях пошкодження земель важкою воєнною технікою.

Для визначення стану ґрунтового покриву, що зазнав руйнацій внаслідок воєнних дій, необхідно провести ґрунтово-агрохімічне обстеження території для визначення ступеню погіршення стану ґрунту та розробки плану заходів з його рекультивації.

У непростих умовах воєнних дій необхідно продовжувати роботу з підтримки сільськогосподарської галузі України. Вплив різного роду зброї на стан поверхні ґрунту на полях України потребує всебічного аналізу в проєктах землеустрою. Необхідно також актуалізувати проблему визначення прямої шкоди, завданої продуктивному потенціалу земельних (ґрунтових) природних ресурсів та провести оцінку знищених (зруйнованих) земельних ресурсів в межах землекористування внаслідок бойових дій.

Список використаних джерел

1. Закон України від 24 лютого 2022 р. № 210201X» Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»

2. Третяк А.М., Третяк В.М. Концептуальні підходи землевпорядкування щодо відновлення та розвитку землекористування територіальних громад в Україні у післявоєнний період. 2022, Париж, с.233.

3. Василюк О., Норенко К. Вплив військової діяльності на природу України: посібник / О. Василюк, К. Норенко; [за заг. ред. О. Кравченко]. Видавництво «Компанія "Манускрипт"». Львів, 2019. 68 с.